

Til Norges Bank

post@norges-bank.no

Oslo 09.11.2023

Høringsvar: Høring om neste generasjons oppgjørstjenester

Vi viser til høringsbrev datert 18. september 2023, deres referanse: 23/05248-12.

Overordnede vurderinger

Eika Alliansen består av selvstendige banker, Eika Gruppen og Eika Boligkreditt, og spiller en svært viktig rolle for bærekraftig verdiskaping i lokalsamfunn over hele landet. Lokalbankene i Eika Alliansen nyter høy tillit og tilfredshet blant sine kunder, og er en drivkraft for vekst og utvikling i sine lokalområder.

Finanskonsernet Eika Gruppen er eid av bankene. Eika Gruppens visjon er å styrke lokalbanken, og å være Norges mest attraktive partner for selvstendige banker. Selskapet leverer sikre og brukervennlige tjenester, tilpasset kundenes behov, innen forsikring, sparing, pensjon, finansiering, betaling og eiendomsmebling.

Som ledd i arbeidet med å styrke bankenes konkurransekraft bistår Eika Gruppen bankene på en rekke områder. Innenfor betalingsområdet omfatter dette blant annet å:

- inngå og følge opp avtaler, drifte prosesser, systemer og løsninger samt følge opp økonomi,
- representere bankene på møteplasser i regi av eksempelvis Norges Bank, Finans Norge og Bits
- innhente og gjøre data tilgjengelige, utføre analyser og bistå i strategiutforming og videreutvikling

Eikas betalingsstrategi omfatter betalings- og ID- tjenester for person- og bedriftsmarkedet gjennom bankenes digitale og fysiske flater, infrastruktur og forhold til banknæringen og leverandører. Spesielt når det gjelder samhandling rundt felles infrastruktur nevnes det at dette samarbeidet har vært et unikt og godt grunnlag for det betalingslandskapet vi har i dag. Noe som andre land har sett opp til.

Eikas strategi er å motivere til fortsatt samarbeid i banknæringen. Vi tror slikt samarbeid også vil være viktig i arbeidet med Norges Banks fremtidige oppgjørssystemer og utviklingen av samspillet mellom disse og banknæringens tjenester og systemer.

Norges Bank skriver i høringsbrevet at «teknologisk utvikling og endringer i oppgjørssystemene i land vi samarbeider med, gjør det riktig å starte arbeidet med å fornye oppgjørssystemet». Eika ser også utviklingstrekkene Norges Bank beskriver. Vi ser positivt på at Norges Bank tar initiativ til å sikre at den grunnleggende infrastrukturen også i fremtiden skal være konkurransedyktig. Samtidig er det lett å være enig i at en slik utredning er krevende og «adresserer store og til dels vidtrekkende problemstillinger».

Et stort antall banker med ulike markedsfokus, betjeningsmodeller, geografisk tilstedeværelse og størrelse skaper i dag et norsk bankmarked kjennetegnet av høy kundetillit, sterk konkurranse og et rikt tilbud til kunder med ulike behov. Samarbeid om effektiv arbeidsdeling gjennom allianser bidrar sterkt til å gjøre dette mulig. Det er viktig at fremtidens

oppgjørsløsninger med tilhørende styringsmekanismer, kostnadsstrukturer, tekniske krav og krav til operasjonell oppfølging ikke bidrar til et mer konsentrert bankmarked. Økt konsentrasjon kan også over tid medvirke til at kundene får dårligere og dyrere tjenester.

Dagens oppgjør i norske kroner foretas som kjent gjennom en struktur med nivå 1- og nivå 2-bankene, hvor noen av nivå 1-bankene fungerer som oppgjørsbanker for nivå 2-bankene. Mens mange av Eikas banker har beredskapskonto i Norges Bank, foregår ordinært kroneoppgjør for Eikas banker primært gjennom oppgjørsbank på nivå 1 i henhold til avregning i NICS (og gjennom NICS Real for straksbetalinger). Våre bankers likviditetsstyring og sikkerhetsstillelse for oppgjør gjøres også i tett samspill med oppgjørsbank. Eikas banker har i dagens kroneoppgjør således i liten utstrekning en direkte samhandling med Norges Bank og Norges Banks Oppgjørssystem og kjøper istedenfor oppgjørstjenester fra en nivå 1-bank.

Eikas vurdering er at dagens struktur for oppgjør på mange måter fungerer godt. I lys av det lange tidsperspektivet Norges Bank legger til grunn for sine pågående utredninger, er det etter vårt syn likevel viktig å vurdere om det kan finnes alternativer og muligheter for forbedringer.

Som kjent står banknæringen overfor en rekke reguleringsdrevne prosjekter og moderniseringsinitiativ knyttet til betalingsinfrastrukturen i årene som kommer. Samspillet mellom avregnings- og oppgjørssystemer med tilhørende prosesser er tett. En god faglig dialog mellom Norges Bank og finansnæringen også i videre planlegging og gjennomføring, vil være avgjørende for å avstemme ambisjoner og planer slik at knappe ressurser kan utnyttes best mulig. Det vil også være viktig i planleggingen å minimere omfanget av samtidig drift av gammel og ny infrastruktur slik at doble kostnader unngås så langt det er mulig.

For alliansens banker er det viktig at behovene til nivå 2-bankene kartlegges og reflekteres i løsningene på en god måte. Gode verktøy for overvåking, oppfølging og administrasjon av nivå 2-bankers transaksjoner og oppgjør gjennom oppgjørssystemet er grunnleggende. Det er videre sentralt at det legges til rette for å etablere god og effektiv støtte for nivå 2-bankers likviditetsstyring, inkludert kostnadseffektive og fleksible løsninger for å stille sikkerhet for oppgjør. Hvordan nye nordiske og internasjonale meldingsformater skal og kan utnyttes best mulig er et annet eksempel på et tema som er viktig.

Representanter for nivå 2-bankene må involveres godt gjennom hele prosessen og i dialog med de ulike aktørene i verdikjeden. Slik involvering vil gjøre at de kan være kompetente medspillere både for Norges Bank og Nivå 1-bankene. Dette vil bidra til å sikre helhetlige løsninger, og det vil kunne gi bedre, raskere og billigere etablering av tjenester for nivå 2-bankene.

Gjennom samarbeid mellom partene i alliansen søker Eika å samordne og organisere utvikling og drift mest mulig effektivt. Det bør i utforming av fremtidige prismodeller for kroneoppgjøret søkes mekanismer som gjør at grep som reelt bidrar til å redusere kompleksiteten i oppgjøret også gir uttelling gjennom reduserte kostnader for alliansedeltakerne.

Bankenes eventuelle direkte kostnader knyttet til oppbygging av og migrering til nye oppgjørssystemer bør søkes holdt lave og forutsigbare, og de bør fordeles rettferdig over en tilstrekkelig lang nedbetalingsperiode.

Som en betydelig kjøper av oppgjørstjenester er Eika videre opptatt av at man i utforming av fremtidige oppgjørssystemer med tilhørende styrings- og kostnadsmodeller, søker å legge til rette for et velfungerende marked for oppgjørstjenester.

Norges Bank ber i høringen om tilbakemelding på to hovedalternativer for neste generasjons oppgjørssystem i norske kroner:

- Alternativ 1: Videreutvikling av dagens modell
- Alternativ 2: Deltagelse i Eurosystemets samarbeid om TARGET Services

Eika Alliansens banker har person- og bedriftskunder i norske lokalsamfunn som sitt primære nedslagsfelt. Eikas banker påvirkes imidlertid stadig sterkere av den internasjonale utviklingen. På et område som svindel, har ikke nasjonale grenser noen betydning, og kriminelle vil søke å utnytte de svakeste leddene. Det er avgjørende også for Eikas banker at Norge fortsatt oppleves å ha like gode infrastrukturløsninger og sikkerhet som Norden og Europa for øvrig.

Våre naboland og øvrige europeiske land ser nå i økende grad ut til å slutte seg til harmoniserte løsninger utviklet og driftet av den europeiske sentralbanken og Eurosystemet. Norges Bank har innledet forhandlinger om deltakelse i TIPS.

Vi synes også å se en geopolitisk utvikling som gjør det mer risikabelt å stå alene.

Eika opplever at disse utviklingstrekkene gjør at det er mer som taler for å gå i samme retning som våre nordiske naboer og velge TARGET Services ikke eventuelt bare for straksbetalinger, men også de andre elementene av neste generasjons oppgjørssystem for norske kroner.

I det følgende gir vi Eikas tilbakemelding på spørsmålene Norges Bank stiller i tilknytning til de skisserte alternativene. For ordens skyld gjør vi oppmerksom på at vi har avgrenset diskusjonen av alternativ 2, om eventuell deltakelse i TARGET Services, til T2 og betalinger. Innspill til vurderingene av T2S inngår ikke i dette høringssvaret.

Alternativ 1: Videreutvikling av dagens modell

Norges Bank har i høringsbrevet ikke gitt noen nærmere beskrivelse av hvilke delelementer en dedikert løsning vil bestå av eller hvordan en slik løsning eventuelt skal anskaffes.

I prinsippet kan en dedikert løsning strekke seg fra å modernisere løsningene i samarbeid med dagens tredjepartsleverandør(er) til Norges Bank, via konkurranseutsetting og valg av løsning(er) fra ny(e) tredjepartsleverandør(er) til å egenutvikle en ny, dedikert løsning for Norges Bank.

Vurderingene knyttet til videreføring av en dedikert løsning avhenger etter vårt skjønn til en viss grad av hvilket av disse alternativene Norges Bank velger, noe vi på noen steder også diskuterer nærmere i det følgende.

Spørsmål 1: Hvordan samsvarer en dedikert løsning med deres strategiske retning?

Som nevnt ovenfor, omfatter Eikas strategi på infrastrukturområdet å motivere til samarbeid mellom aktørene i banknæringen slik at alle banker har tilgang til en interoperabel og effektiv, felles infrastruktur. Norge har historisk hatt et effektivt betalingssystem med lave kostnader og konkurransedyktige tjenester. Når vi nå utreder hva som bør være fremtidens løsninger, er Eika opptatt av at grunnlaget legges for å bevare disse egenskapene.

Generelt er det viktig for Eika at kostnadsnivået ved en eventuell dedikert løsning er så lavt, forutsigbart og rettferdig fordelt som mulig både i utviklings- og driftsfasen. Det er også svært viktig at innføringen av nye oppgjørsløsninger planlegges på en slik måte at parallell drift av overlappende infrastrukturer med tilhørende «doble kostnader» for

bankene minimeres. En god integrasjon mot og forståelse av eventuelle konsekvenser for øvrige deler av den norske infrastrukturen er også viktig i denne sammenheng.

For alliansens banker er det særlig viktig at de nye løsningene ikke har finansielle, operasjonelle eller styringsmessige egenskaper som er i deres disfavør. Dette gjelder også ved videreføring av en dedikert løsning.

I arbeidet med å sikre gode og kostnadseffektive tjenester for bankene i alliansen er Eika generelt opptatt av å organisere tjenesteleveransene effektivt samt skape og utnytte velfungerende leverandørmarkeder der tjenestene alliansen har behov for kan leveres av flere leverandører. Dette gjelder også anskaffelse av oppgjørstjenester. Det er viktig at en eventuell ny dedikert løsning søker å legge til rette for dette gjennom sine styringsstrukturer, tekniske løsninger, tilknytningsformer og pris-/kostnadsstrukturer.

Valget mellom en dedikert løsning og TARGET Services vil ha konsekvenser for rammene for samarbeid og hvordan det konkrete samarbeidet skjer. I et slikt perspektiv er vår vurdering at videreføring av en dedikert løsning trolig i større grad kan sees på som en evolusjon enn det et valg av TARGET Services innebærer. Dette innebærer at eksisterende fora for samhandling og samarbeid trolig i større grad kan videreføres med mindre justeringer dersom en dedikert løsning velges.

Spørsmål 2: Hva er de forventede fordelene ved videreføring av en dedikert løsning?

Lettere å sikre nasjonal kontroll og innflytelse over utvikling

En dedikert løsning for Norges Bank vil kunne gi en stor grad av nasjonal innflytelse på innhold i løsningen, utviklingsretning og utviklingshastighet. Dette vil også gjøre at man selv kan definere og utvikle funksjonalitet som er skreddersydd for norske behov på områder hvor det måtte være ønskelig. Styringsmekanismer kan i stor grad også utformes og bestemmes av Norges Bank. Disse fordelene gjelder særlig der hvor løsningen (i stor grad) er egenutviklet for Norges Bank.

En dedikert løsning kan imidlertid også som nevnt være basert helt eller delvis på anskaffelse og implementering av standardsystemer og -komponenter fra en eller flere leverandører. Med en løsning basert på standardkomponenter, vil Norges Bank likevel være avhengig av leverandørprioriteringer, deres utviklingsplaner og -kapasitet. I en slik løsning vil Norges Bank også måtte forholde seg til styringsmekanismer definert av leverandøren(e) og deres øvrige kunder.

Mulighet for lavere implementeringsrisiko og byttekostnader dersom en dedikert løsning bygger videre på eksisterende løsninger og leverandørforhold

Dersom Norges Bank skulle velge å modernisere løsningene i samarbeid med eksisterende leverandører, vil dette kunne muliggjøre færre endringer enn i de øvrige alternativene. Dette kan i neste omgang minimere kostnadene ved et bytte og gjøre det mulig å innføre nye løsninger raskere, med en lavere risiko og til lavere kostnad for Norges Bank, og mulig bankene, enn i de andre alternativene.

Det vil imidlertid være viktig å vurdere nøye om dette er mulig samtidig som man oppnår den ønskede, langsiktige moderniseringen av oppgjørsløsningene.

Kan i større grad bygge videre på eksisterende kompetanse, styringsstrukturer og samhandlingsmekanismer

Ved å bygge videre på en dedikert løsning er det også lettere å bygge videre på eksisterende kompetanse, styringsstrukturer og samhandlingsmekanismer. Dette vil kunne gi en «mykere overgang» både for Norges Bank og andre involverte gjennom økt grad av kontinuitet og forutsigbarhet. Det kan også bidra til å holde kostnadene ved overgangen til nye løsninger nede for alle involverte.

Som nevnt ovenfor gjelder dette imidlertid først og fremst dersom det bygges videre på eksisterende løsninger og leverandørforhold.

Spørsmål 3: Hva er de mulige ulempene ved videreføring av en dedikert løsning?

Risiko for å stå alene og gå glipp av gevinster knyttet til trekraft fra et større miljø, kostnadsdeling og skala

. Mens en dedikert løsning kan gi stor grad av nasjonal kontroll, er det en risiko for at Norge blir stående alene og går glipp av gevinster knyttet til trekraften ved å være del av et større miljø og de effektene det har i form av kostnadsdeling og skala.

Ved egenutvikling av en dedikert løsning vil Norges Bank ikke kunne dra nytte av samarbeid om utvikling av ny funksjonalitet eller kostnadsdeling med andre lands sentralbanker. Dette kan gi høyere kostnader både i utviklingsfasen og en senere driftsfase. Det reiser etter vårt syn også spørsmål ved den langsiktige evnen til å opprettholde en funksjonelt konkurransedyktig løsning.

Ved å stå utenfor grupperingen av nordiske og europeiske land som er knyttet opp mot TARGET, vil Norge trolig i liten grad bli involvert i og i liten grad kunne dra nytte av utviklingsinitiativer som våre naboland og andre land i Europa iverksetter for videreutvikling av betalingssystemene. Norges fagmiljø innen betaling vil også i mindre grad kunne dra nytte av å være del av et internasjonalt kollegium med samme kompetanse, utviklingsfokus og -agenda som våre naboland. Dette vil både på kort og lengre sikt kunne gjøre det tyngre å bevare konkurransekraften til norsk betalingsinfrastruktur og norske betalingstjenester

Potensielt større integrasjonsbehov med andre systemer

Oppgjørssystemene er i stadig større grad bygget på internasjonale standarder. Det er likevel en risiko for at et dedikert oppgjørssystem skaper økte integrasjonsbehov med andre løsninger. Hvis Norges Bank eksempelvis skulle velge TIPS for straksbetalinger, må det trolig etableres egne grensesnitt for dette mot øvrige oppgjørsløsninger og infrastruktur som drives av næringen.

Risiko for leverandøravhengighet og økt grad av nøkkelpersonrisiko

Hvis Norges Bank skulle bli stående alene om en dedikert løsning, vil dette kunne åpne for utfordringer knyttet til leverandøravhengighet og økt grad av nøkkelpersonrisiko da vi vil kunne ha mindre miljøer å trekke på.

Norge risikerer å bli stående alene i en tid hvor viktigheten av allianser blir stadig større

Vi har ovenfor kommentert mulige ulemper fra et kostnads- og funksjonalitetsperspektiv ved ikke å være en del av et nordisk og europeisk fellesskap. I lys av den geopolitiske utviklingen ser vi også en mer overordnet risiko for at Norge, ved å implementere en dedikert løsning, risikerer å bli stående alene i en tid hvor viktigheten av sterke allianser synes å bli stadig større.

Eventuelle funksjonelle og driftsmessige fordeler ved en dedikert løsning kan være kortvarige

Sterke krefter driver frem en stadig sterkere global standardisering av internasjonal betalingsinfrastruktur. Våre naboland er samtidig i ferd med å samle sine krefter med andre europeiske land om å utvikle felleseuropeiske løsninger.

I lys av denne utviklingen tror vi at eventuelle funksjonelle fordeler eller differensiatorer knyttet til en dedikert løsning, i den grad de finnes, raskt vil kunne utlignes. Som nevnt ovenfor, kan det snarere være en risiko for at Norge med en dedikert løsning risikerer å ikke kunne følge med på utviklingen.

Spørsmål 4: Hvordan vurderer dere kostnadseffektivitet på lang sikt ved videreføring av en dedikert løsning?

Slik Eika oppfatter det, gjenstår det fortsatt en rekke grunnleggende valg som kan påvirke kostnadsbildet, herunder hvordan en ny dedikert løsning skal utvikles. Et sentralt spørsmål som vi også har nevnt ovenfor, er om en fremtidig dedikert løsning skal utvikles på egen hånd eller ikke. Fra et kostnadsperspektiv skiller dette seg, både på kort og lengre sikt, fra et alternativ hvor det anskaffes en pakkeløsning som andre sentralbanker også bruker, og som så tilpasses og gjennomføres i Norge.

Vi har ovenfor nevnt mulige utfordringer knyttet til «alenegang» i form av mangel på kostnadsdeling og skalafordeler. Leverandøravhengighet er en annen utfordring som kan bidra til høyere kostnader over tid, både ved en egenutviklet løsning og ved bruk av en pakkeløsning.

I lys av at nordiske og andre europeiske land ser ut til å gå mot TARGET Services, blir det også et spørsmål om hvilke andre fellesskap man eventuelt kunne bli en del av for å dele kostnader med dersom man skulle velge en «hylleware».

Vår forståelse er at Storbritannia investerer i et dedikert, egenutviklet RTGS-system. Den foreløpig estimerte totalkostnaden ved programmet, og som over tid skal betales av finansnæringen i Storbritannia over en 20-årsperiode, beløper seg slik vi forstår det, til titalls milliarder kroner.¹²

Til sammenligning er den danske Nasjonalbankens estimat på kostnadene ved migrering til helhetlig bruk av TARGET Services i størrelsesorden +/- en halv milliard NOK. Nasjonalbankens kontohavere skal i henhold til estimatene som foreligger, dekke et sted mellom 150 og 200 millioner NOK av dette³.

Det britiske markedet er selvfølgelig ikke direkte sammenlignbart med de nordiske landene, og kostnadene ved RTGS-moderniseringen i Storbritannia virker å være et ytterpunkt.

Tallene gir imidlertid likevel grunn til å mistenke at implementering av egenutviklede løsninger kan bli betydelig mer kostnadskrevenne enn kostnadene ved å gjennomføre TARGET Services.

Som tidligere nevnt er det viktig å unngå parallellkjøring av infrastrukturer med tilhørende kostnader. Det kan muligens være enklere å unngå dette med en dedikert løsning. En dedikert løsning kan også gjøre det mulig å bygge videre på eksisterende infrastruktur, for eksempel nettverk, i større grad. Dette er begge forhold ved en dedikert løsning som kan bidra til å begrense kostnadene, men på lengre sikt er det uklart hvor stor effekten av dette er.

Alternativ 2: Deltagelse i Eurosystemets samarbeid om TARGET Services

Spørsmål 1: Hvordan samsvarer deltagelse i TARGET Services med deres strategiske retning?

Som nevnt i besvarelsen av spørsmål 1 knyttet til videreføring av en dedikert løsning, jobber Eika for å styrke bankenes konkurransekraft gjennom gode løsninger og lave kostnader. Alt som bidrar til bedre og mer kostnadseffektive løsninger, herunder et aktivt leverandørmarked med konkurranse også på oppgjørsområdet, vurderer vi som positivt for Eika.

Også ved et eventuelt valg av TARGET Services vil Eikas strategi på infrastrukturområdet være å motivere til samarbeid mellom aktørene i banknæringen slik at alle banker har tilgang til en interoperabel og effektiv, felles infrastruktur.

Vi opplever ikke ennå å ha et dypt grunnlag for å vurdere TARGET Services, men viktigheten av at kostnadsnivået er så lavt, forutsigbart og rettferdig fordelt som mulig både i utviklings- og driftsfasen er minst like viktig her som ved en dedikert løsning. Gitt at TARGET Services representerer et helt nytt og større «univers» av tjenester og mekanismer, er det her kanskje også enda viktigere for Eika å få trygghet for at de nye løsningene ikke har finansielle, operasjonelle eller styringsmessige egenskaper som er i bankenes disfavør. Det er viktig for Eikas banker at vi tidlig nok klarer å skape en god forståelse av TARGETS tjenester og de reelle valgene vi har i tilknytning til den nye infrastrukturen.

¹ <https://www.bankofengland.co.uk/payment-and-settlement/rtgs-renewal-programme>

² <https://edu.bankofengland.co.uk/paper/2022/rtgs-chaps-tariff-consultation>

³ <https://www.nationalbanken.dk/da/vores-arbejde/sikre-og-effektive-betalinger/nye-betalingsystemer-paa-vej>, anslag regnet om til NOK med kurs 1,6 NOK/DKK og rundet opp til nærmeste titalls million.

Vi ser imidlertid at TARGET Services kan skape nye muligheter i håndteringen av likviditet og sikkerhet for oppgjør hvor modellen med såkalte «co-managers» og «co-managees» er interessant. Vi registrerer med interesse at Danmark er i ferd med å skulle innføre denne modellen. Vår forståelse er at en «co-manager» står ansvarlig for å avvikle oppjøret på vegne av sine «co-managees», litt som dagens Nivå 1-banker i Norge. «Co-managees» kan imidlertid så etablere en konto i TARGET Services, en såkalt «Master Cash Account (MCA)», og knytte sikkerhet for oppgjør i form av verdipapirer til denne kontoen (foreløpig i Nasjonalbankens eget system utenfor TARGET). Hvilke verdipapirer som er gyldige for bruk som sikkerhet defineres av sentralbanken. Beholdningen av gyldige verdipapirer gir grunnlag for en kredittlinje som den enkelte «co-managee» kan trekke på som del av sin likviditetsstyring i oppgjørprosessen. Med unntak av eventuell benyttet kreditt teller verdipapirene fortsatt som del av bankenes LCR (Liquidity Coverage Ratio), og all avkastning fra verdipapirene tilfaller bankene.

Tilknytning til Eurosystemets TARGET-tjenester skjer gjennom en felles Gateway (ESMIG – Eurosystem Single Market Infrastructure Gateway), noe vi oppfatter kan være både kostbart og operasjonelt krevende. I løsningen med «co-managers» og «co-managees» er det imidlertid kun de som utøver funksjonen som «co-manager» som må etablere og operere en slik tilkobling. Dette åpner for å dele kostnader og kunne finne mer kostnadseffektive løsninger for tilknytning til TARGET-tjenestene.

En løsning som skissert ovenfor synes således å åpne for nye, mer fleksible mekanismer for sikkerhetsstillelse og likviditetsstyring enn vi har tilgang til i dag kombinert med kostnadseffektiv tilknytning til «TARGET Services»-infrastrukturen.

Avslutningsvis er det selvfølgelig også svært viktig at innføringen av eventuelt nye TARGET-baserte oppgjørsløsninger planlegges på en slik måte at parallell drift av overlappende infrastrukturer med tilhørende «doble kostnader» for bankene minimeres. En god integrasjon mot og forståelse av eventuelle konsekvenser for øvrige deler av den norske infrastrukturen er tilsvarende viktig i denne sammenheng.

Spørsmål 2: Hva er de forventede fordelene ved deltagelse i TARGET Services?

En nylig modernisert, felles plattform med helhetlig arkitektur med felleskomponenter som reduserer behovet for grensesnitt og integrasjoner med tredjepartsapplikasjoner

Vår forståelse er at TARGET Services nettopp er modernisert (mars 2023) og består av et sett av felleskomponenter som deles av henholdsvis T2, T2S og TIPS.

Dersom TIPS innføres for norske straksbetalinger, vil felleskomponentene i TARGET Services tas i bruk for disse. Gjennom valg av T2 og T2S sammen med TIPS, vil Norges Bank unngå å måtte etablere grensesnitt og drifte integrasjonsløsninger mellom de nevnte felleskomponentene og andre dedikerte løsninger. Dette vil kunne redusere kompleksitet og kostnad både ved å etablere og drifte oppgjørsløsningene sammenlignet med en dedikert løsning.

Sterkt utgangspunkt for sikker og stabil drift

Arbeidet med å sørge for sikker og stabil drift har høy oppmerksomhet i EU, blant annet konkretisert gjennom innføringen og oppfølgingen av DORA-regelverket.

Vi opplever at det allerede er et høyt fokus på sikker og stabil drift i institusjonene som drifter TARGET-tjenestene og at EU-institusjonene vil ha en særlig kraft til å sikre at definerte krav til sikker og stabil drift ivaretas i tjenestene.

Når det er sagt, merket vi oss imidlertid samtidig innlegget «Beredskapsløsninger for betalingssystemet» på årets *Seminar om betalingssystem og IT i finanssektoren*⁴ i Norges Bank. I sitt innlegg beskrev lederen for oppsyn med finansiell infrastruktur i den finske sentralbanken en kriseløsning som Finland, slik vi oppfattet det, selv hadde etablert som et supplement til TARGET-tjenestene. Det blir viktig i videre prosess å avdekke om Norge har tilsvarende behov og hvordan disse eventuelt kan møtes.

Samspill mellom avregningssystemer (som et modernisert NICS) og T2 er beskrevet i Danmark og kan fungere som hypotese for fremtidig samspill i Norge

Nasjonalbanken i Danmark har utredet hvordan T2 kan brukes i samspill med sine avregningssystemer for batch-baserte nettooppgjør. I Danmark vil dette håndteres gjennom bruk av egne underkontoer som tilføres likviditet i henhold til prognoser og låses under avviklingen av oppgjørene.

Det fremstår således som om det er mulig å finne gode modeller for samspill mellom T2 og eksterne avregningssystemer (som et modernisert NICS) selv om en overgang til T2 synes å medføre behov for noen driftsmessige endringer for å tilpasse seg til T2s driftsrytme.

Utviklingskraft og kostnadsdeling med et betydelig antall europeiske aktører

Den samlede kraften til Eurosystemet og dets deltakere er betydelig og vil trolig bidra til å sette retningen og ambisjonene på en rekke områder som Norge uansett vil måtte forholde seg til. Ved å velge Eurosystemets løsninger vil man sitte tettere på disse prosessene. Dette kan både gi større muligheter for å påvirke og tidligere innsikt i hvilken retning utviklingen vil gå.

Utviklingskostnader vil kunne deles mellom et betydelig større antall deltakere enn ved utvikling av en dedikert løsning. Et stort antall deltakere og tilsvarende forretningsvolum kan videre gi stordriftsfordeler som muliggjør lave driftskostnader.

⁴ <https://www.finanstilsynet.no/kalender/2023/seminar-om-betalingssystem-og-it-i-finanssektoren-2023>

Styrking av nordisk og europeisk interessefelleskap, med Norge som del av felles kollegium på tvers av Norden og Europa, med mulighet for bedre tilgang til ressurser og kompetanse

Gitt at Danmark og Sverige går videre med sine implementeringer av Eurosystemets løsninger, vil både Norges Bank og finansinstitusjoner med kroneoppgjør i sentralbanken ha mulighet til å dra nytte av et større samlet kompetansemiljø i de nordiske landene. I tillegg vil det åpne for bruk av tilsvarende kompetanse fra øvrige deler av det europeiske markedet.

Dette kan ha positive effekter både ved å skape mer robuste kompetansemiljøer og fordi det styrker evnen til å jobbe sammen for bedre løsninger. Vi ser allerede at det med utgangspunkt i TARGET Services eksperimenteres med utvikling av nye løsninger, for eksempel for grensekryssende betalinger hvor Sverige har spilt en aktiv rolle i utredningsarbeidet.

Sett fra finansinstitusjonenes side vil enhetlige løsninger også kunne legge til rette for samarbeid om løsningsutvikling på tvers av grensene, for eksempel i arbeidet med å bekjempe svindel. Vi ser også muligheter for at enhetlige løsninger også kan gi flere alternativer for valg av partnere i de ulike delene av verdikjeden. Over tid kan dette styrke konkurransekraften både gjennom kortere utviklingstid, lavere samlede kostnader og økt kvalitet i løsningene som utvikles.

Implementering av TARGET-løsninger i Norge kan dra nytte av metodikk, kompetanse og erfaringer fra nylig gjennomførte innføringer i andre nordiske og europeiske land

Hvis Norges Bank velger å benytte seg av Eurosystemets løsninger, ser vi for oss at Norge og aktørene i det norske markedet kan dra nytte av oppdaterte og velprøvede løsninger, innført med bruk av en metodikk som allerede er anvendt og oppdatert i lys av erfaringer fra Danmark og Sverige.

Spørsmål 3: Hva er de mulige ulempene ved deltagelse i TARGET Services?

Risiko for redusert nasjonal kontroll, mer krevende beslutningsprosesser og mulig mindre gjennomslag for norske behov og prioriteringer

Som bruker av TARGET Services vil Norges behov og ønsker om videreutvikling av tjenestene konkurrere med andre brukere og lands behov og ønsker. Det vil derfor både være flere interessenter og beslutningstakere involvert i prosessene.

Som følge av dette er det grunn til å tro at det vil være mer krevende å få gjennomslag for egen utviklingsagenda hvis denne avviker fra de øvrige brukernes prioriteringer.

Dersom Norge skulle velge TARGET Services må vi derfor være forberede på å akseptere en utviklingsretning som ikke nødvendigvis er samsvarende med alle våre egne ønsker og prioriteringer. Dette betyr samtidig at nasjonal kontroll og styring vil kunne bli mer krevende.

Dette vil være et viktig tema i forhandlingene, og det vil i denne sammenheng være viktig at det sikres etablering av tilfredsstillende innflytelse, samarbeidsarenaer og -mekanismer både for Norges Bank og norsk finansnæring.

Behov for utvikling av nye relasjoner og samarbeidsmekanismer – også utenfor Norges grenser

Et valg av TARGET Services vil medføre at aktører utenfor Norges grenser får større innflytelse. Dette vil kreve at Norges Bank etablerer nye relasjoner og samarbeidsmekanismer.

Bits har lang erfaring med europeisk samhandling, og dette må videreføres og trolig styrkes. Det kan også medføre at det samme kreves av de andre aktørene i finansnæringen og at også norske banker uten virksomhet i utlandet i større grad må forholde seg direkte til utenlandske aktører for å sikre oppslutning om sine prioriteringer.

Dette kan være ressurskrevende, og det er en risiko for at innføring av TARGET Services i så henseende gir slike banker en ulempe i forhold til større aktører med etablert utenlandsvirksomhet. Det er viktig at det legges til rette for at alle banker gis like konkurransevilkår.

Krevende migreringsprosess med mulig betydelige investeringsbehov over en lengre periode

En omlegging til nye oppgjørsløsninger vil kreve betydelige investeringer over en lengre periode både i Norges Bank og blant bankene.

Det blir viktig for bankene med størst mulig grad av forutsigbarhet kombinert med løsninger som muliggjør effektiv organisering av oppgjørsaktivitetene kombinert med en robust programstyring og kostnadskontroll i implementeringsperioden.

Gitt at aktører med nordisk virksomhet trolig vil ha innført løsningene i andre geografier, er det viktig at ikke norske aktører påføres en konkurransemessig ulempe. Den senere innføringen av TARGET Services i Norge sammenlignet med danske og svenske aktører kan gjøre at norske aktører i mindre grad evner å utnytte nye mulighetene i T2 sammenlignet med nordiske aktører.

Spørsmål 4: Hvordan vil dere påvirkes ved deltagelse i TARGET Services?

Det er ikke utredet hvordan TARGET Services vil implementeres i Norge og hvilke konsekvenser det vil ha for oppgjørprosesser og -rutiner. Eika har således heller ikke kunnet gjøre en detaljert kartlegging av påvirkningen en deltakelse i TARGET Services vil ha for bankene i alliansen.

Vi opplever derfor at det er for tidlig å gi et fyllestgjørende og presist svar på dette spørsmålet. Diskusjonen i besvarelsen ovenfor går imidlertid likevel gjennom noen av våre vurderinger så langt.

Basert på vårt inntrykk av vurderingene og planene fra Danmark, kan det virke som det åpner seg nye muligheter for Eikas banker, særlig knyttet til sikkerhet for oppgjør, som nevnt.

Eventuelle endringer i samspill med nivå 1-banker, driftsmessige rutiner og kostnadsstrukturer vil også påvirke bankene. Endrede formater for meldingsutveksling, tilkobling til nettverk og krav til sikkerhet er andre områder hvor en deltakelse i TARGET Services kan påvirke.

Det er viktig at bankene så tidlig som mulig gis grunnlag for å kunne gjøre en mer detaljert kartlegging av påvirkningen ved deltakelse i TARGET Services.

Spørsmål 5: Hvordan vurderer dere kostnadseffektivitet på lang sikt ved deltagelse i TARGET Services?

Det er krevende å uttale seg definitivt om kostnadseffektiviteten på lang sikt ved deltagelse i TARGET Services med dagens informasjon. Vi vet foreløpig lite om hva tilslutning til TARGET Services vil kreve av investeringer i systemer, prosesser og organisasjoner tilknyttet Norges Banks infrastruktur, bankenes felles infrastruktur, bankenes og bankleverandørenes egne løsninger samt håndteringen av samspillet mellom nivå 1- og nivå 2-banker.

Det finnes imidlertid argumenter for at den langsiktige kostnadseffektiviteten kan bli god:

- Potensielt lavere initial investeringskostnad for å etablere løsningene enn ved aktuelle alternativer som egenutvikling eller implementering av kommersielle løsninger
- Investeringskostnader og faste kostnader kan deles på et betydelig antall deltakere, og trolig et større antall enn aktuelle alternativer
- Harmoniserte løsninger på tvers av nordiske og øvrige europeiske land kan gi tilgang til en større kompetansebase for alle involverte parter

Basert på de tidligere nevnte kostnadsanslagene for henholdsvis implementering av TARGET Services i Danmark og utvikling og innføring av nytt, dedikert RTGS-system i Storbritannia fremstår kostnaden ved implementering av TARGET Services som konkurransedyktig.

Det er selvfølgelig store forskjeller i størrelse og kompleksitet mellom de to markedene, men forskjellen er tilsynelatende også svært stor (titalls milliarder vs. ca. 0,5 mrd.). Om vi kun skulle tatt denne ene sammenligningen som utgangspunkt, fremstår TARGET Services fra et kostnadsperspektiv som vesentlig mer attraktivt enn en dedikert, *egenutviklet* løsning. Tilpasning og implementering av en dedikert «hyllevare» vil trolig koste mindre, men i den grad en slik hyllevare finnes, kan det uansett virke krevende å nå samme volum og grunnlag for kostnadsdeling som TARGET Services. Og med forbehold om at Eika ikke kjenner markedet for RTGS-løsninger inngående, antar vi at antallet løsninger som møter de særoeuropeiske og eventuelle særnorske krav, lovverk og rammebetingelser er begrenset.

At kostnadseffektiviteten på lang sikt skal bli god for Eika Alliansens banker forutsetter også at skalafordeler «når frem» og kan tas ut av bankene. I denne sammenheng er det flere forhold som vil være sentrale:

- **Betingelsene som forhandles frem med EU og kostnadsfordelingsnøkler – både for Norge og enkeltbanker:**
Det blir viktig å sikre at fremtidige kostnadsfordelingsmekanismer og -nøkler blir rettferdige, både for Norge i forhold til andre land og for ulike kategorier av banker.
- **Muliggjøre effektive tilknytningsformer**
Selv om Eikas banker er selvstendige, bidrar alliansen, gjennom Eika Gruppen, til å skape betydelige stordriftsfordeler. Det er av gjørende at det skapes tilknytningsformer og kostnadsfordelingsnøkler som gir rettferdig uttelling for dette.
- **Velfungerende leverandørmarked for oppgjørstjenester**
Bankene i Eika Alliansen foretar primært oppgjør gjennom privat oppgjørsbank som de kjøper oppgjørstjenester fra. Kostnadseffektiviteten for Eikas banker avhenger av at det finnes et velfungerende marked for slike tjenester.

Gitt at disse forutsetningen oppfylles, tror Eika at den langsiktige kostnadseffektiviteten ved å velge TARGET Services vil kunne bli god.

Eika ser frem til å følge det videre arbeidet i samråd med våre banker og gi innspill til vurderingene av neste generasjons oppgjørssystem i norske kroner.

Vennlig hilsen
for Eika Gruppen AS

Erlend Sundvor
Direktør Betaling

Lorang Eriksen
Fagdirektør Betaling